

DLM Forum Triennial Conference. Interoperability & MoReq2010: Making intelligent information control a reality in Europe

Bruxelles, Belgija, 12-14. prosinca 2011.

Šesta po redu *Trogodišnja konferencija DLM Foruma*¹ održana je u Bruxellesu od 12. do 14. prosinca 2011. godine, u godini koja označava petnaestu godišnjicu održavanja prve Trogodišnje konferencije DLM Foruma i desetu godišnjicu objavljivanja prve MoReq specifikacije.

Na do sada održanim Trogodišnjim konferencijama DLM Foruma (Bruxelles 1996, *Electronic Records - Co-operation Europe – Wide*; Bruxelles 1999, *European citizens and electronic information: The memory of the Information Society*; Barcelona 2002, *@ccess and preservation of electronic information: best practices and solutions*; Budimpešta 2005, *Electronic Records Supporting e-Government and Digital Archives*; Toulouse 2008, *Information and Electronic Records Management in Europe: Achievements and New Directions*), razmatrani su kako načelni problemi i stavovi, tako i konkretna rješenja, tehnologije i modeli vezani uz upravljanje i dugoročnu zaštitu elektroničkih informacija.

Šesta konferencija DLM Foruma odvijala se u znaku rasprave o pitanjima primjene postojećih normi na području upravljanja dokumentima, arhiviranja i dugoročne zaštite, interoperabilnosti dokumentacijskih sustava, razmjenjivanja dokumenata i drugim pitanjima vezanim uz upravljanje elektroničkim dokumentima, a u kontekstu objavljivanja nove specifikacije MoReq2010². Riječ je o specifikaciji koja u svojem posljednjem izdanju definira cjeloviti skup zahtjeva za dokumentacijski sustav, prilagodljiv i primjenjiv na različite informacije i poslovne aktivnosti, gospodarske grane i vrste organizacija, a ne isključivo za sustav upravljanja dokumentima u tradicionalnim područjima, obično u uredskom i službeničkom okruženju. Sa specifikacijom MoReq2010 koncept *oglednih* zahtjeva mijenja se konceptom *modularnih* zahtjeva, uz povećani naglasak na interoperabilnosti. Uspostavlja se opći skup osnovnih usluga koje dijele različite vrste dokumentacijskih sustava, a ujedno su modularne i prilagodljive na način da dopuštaju ugradnju u visoko specijalizirane i namjenske aplikacije, koje se ranije možda i nije smatralo dokumentacijskim sustavima.

---

¹ DLM Forum Foundation osnovan je na inicijativu Europske komisije, a uz potporu javnih arhivskih ustanova država članica Europske unije, s ciljem razmatranja problema upravljanja elektroničkim informacijama u poslovnim sustavima i njihove dugoročne zaštite. Godine 2002. DLM Forum postaje nezavisno tijelo, a od 2010. registriran je kao neprofitna organizacija. Kao članove, DLM Forum okuplja organizacije iz javnog i privatnog sektora (javne i privatne arhivske ustanove, tijela državne uprave, sveučilišta i instituti, informatičke tvrtke i drugi privatni pravni subjekti) te pojedince.

² Suradnja između DLM Foruma i Europske komisije rezultirala je objavljivanjem prve MoReq specifikacije 2001. godine, kao sveeuropske specifikacije za računalne sustave koji upravljaju elektroničkim dokumentima. Početkom 2008. godine objavljena je nova specifikacija MoReq2, kojom je prvi put uveden režim ispitivanja i testiranja rješenja u MoReq2 ispitnom centru i izdavanje certifikata o sukladnosti rješenja sa specifikacijom. Na već spomenutoj trogodišnjoj konferenciji u Toulouseu 2008. godine, DLM Forum je imenovao stalni pododbor nazvan Upravni odbor za MoReq, koji je 2009. godine predstavio smjernice razvoja specifikacije Moreq. Temeljem navedenih smjernica izrađena je nova specifikacija MoReq2010, objavljena 2010. godine.

Rad konferencije odvijao se kroz sedam plenarnih sjednica, šest paralelnih sjednica i jednu radionicu. Uz konferenciju je organiziran i sajam na kojem se predstavilo nekoliko tvrtki iz područja softverske industrije.

Konferenciju su otvorili Lucie Verachten, predsjednica DLM Foruma, koja se u svojem izlaganju (*Back to Brussels: DLM Forum 1996-2011*) ukratko osvrnula na do sada održane trogodišnje konferencije i rad DLM Foruma, te Karel Velle, ravnatelj Belgijskog državnog arhiva, koji je istaknuo kako je trajna zaštita elektroničkoga gradiva unazad nekoliko godina jedan od najvećih izazova za arhivske ustanove. Istaknuo je kako su sve arhivske ustanove suočene sa sličnim problemima, pa su stoga potrebni otvoreni standardi čija je zadaća osigurati jednostavnu, učinkovitu i sigurnu razmjenu, zaštitu i korištenje elektroničkoga gradiva. U sklopu ove uvodne, prve plenarne sjednice, izlaganja su održali i Francisco Garcia Moran, generalni direktor DG DIGIT-a (*European Commission's Informatics Directorate-General*), Peter Strickx, predstavnik belgijske Savezne agencije za informacijsko-komunikacijske tehnologije FEDICT (*Federal Agency for ICT Belgium*), te Julie McLeod, profesorica na Sveučilištu Northumbria. Julie McLeod je, između ostaloga, ukazala na neke od osnovnih izazova odnosno pitanja na koja bi konferencija trebala dati odgovore. Riječ je o raznim aspektima koncepta interoperabilnosti, utvrđivanju potencijala specifikacije MoReq2010, definiranju značenja pojma „inteligentna kontrola informacija“, te pitanjima postkustodijalnog upravljanja dokumentima putem središnje kontrole.

Druga plenarna sjednica najvećim je dijelom bila posvećena predstavljanju nove specifikacije MoReq2010 (*MoReq2010: The New European Standard*). Izlaganja su održali Jon Garde, autor specifikacije MoReq2010 i Michael Hadrian, predstavnik tvrtke Fabersoft.

Jon Garde u svom je izlaganju *Apples and oranges: An in-depth comparison of MoReq2010 to other international records management standards*, predstavio osnovni koncept specifikacije i njezin odmak u odnosu na druge važeće međunarodne norme s područja upravljanja dokumentima. Michael Hadrian govorio je o ulozi standardizacije za usvajanje prakse ujednačenog upravljanja dokumentima.

Drugog dana konferencije održane su dvije plenarne i sedam paralelnih sjednica te sastanak članova DLM Foruma.

Treća plenarna sjednica bila je posvećena razmatranju koncepta „inteligentne kontrole nad informacijama“ (*Making Intelligent Information Control a Reality in Europe*), a jedino izlaganje održao je Rory Staunton, izvršni direktor Strategy Partnersa.

Uslijedile su tri paralelne sjednice, posvećene problematici upravljanja informacijskim resursima, interoperabilnosti i zahtjevima specifikacije MoReq2010.

U prvoj paralelnoj sjednici (*Managing Information Assets*), raspravljalo se o primjeni modularnih zahtjeva specifikacije Moreq2010 na dokumentacijske sustave malih i srednjih organizacija te u pojedinim gospodarskim granama. Izlaganja su održali James Lappin, direktor tvrtke Thinking Records iz Velike Britanije (*What will be the next records management orthodoxy?*), Geert de Brouwer, poslovni savjetnik nizozemske tvrtke Doxis Informatiemangers (*Think small, record management for small and medium enterprises*), Amarjit Singh, savjetnik za informatiku belgijske tvrtke De-

voteam (*Applying records management in structured information systems*), te Alison MacDonald, direktorica britanske tvrtke Digital Archiving Consultancy (*On the road-map for 2012: MoReq2010 and the experience of the pharmaceuticals industry*).

Druga paralelna sjednica (*Interoperability*), bila je posvećena teorijskim i praktičnim pitanjima koncepta interoperabilnosti dokumentacijskih sustava odnosno sposobnosti jednog sustava da djeluje koristeći podatke i informacije drugog sustava. U specifikaciji MoReq2010 interoperabilnost je definirana kao sposobnost izvorišnog sustava da izveze svoje entitete i sposobnost odredišnog sustava da ih uveze i predstavi kao cjelovite i potpuno funkcionalne entitete, usporedno sa svojim vlastitim entitetima. U tom kontekstu, poseban naglasak tijekom izlaganja odnosio se na definiranje shema metapodataka kao dijela entiteta koji se prenosi iz jednog dokumentacijskog sustava u drugi, s obzirom da se cilj interoperabilnosti može postići jedino ako je svaki entitet i svaki element metapodataka koji pripada nekom entitetu univerzalno prepoznatljiv i moguće ga je univerzalno interpretirati. Izlaganja su održali Lardinois Yves iz Archives Generales du Royaume (*EAD and METS: a coherent set of metadata for digital data preservation*), Mikko Eräkaski i Armi Helenius iz Državnog arhiva Finske (*Promoting good governance through records management*), Marc Fresko, direktor britanske tvrtke Inforesight (*Metadata for interoperability: practical issues and advice*), te Kuldar Aas iz Državnog arhiva Estonije (*Applied interoperability: Experiences with reusing records management metadata*).

Treća paralelna sjednica (*MoReq2010*) pobliže se bavila raznim aspektima primjene ove specifikacije. Izlaganja su održali Veiko Berendsen s estonskog Sveučilišta Tartu (*Practical use of functional requirements in the public sector*), Ricardo Joao Correia Vieira, istraživač portugalskog INESC-ID (*A Requirements Engineering Approach on Moreq*), Raivo Ruusalepp sa Sveučilišta u Tallinu (*Keeping Digital Records' Risks under Control: The DRAMBORA Toolkit*), te Jon Garde i Richard Blake (*Compliance&Interoperability: MoReq2010 testing and certification as a pre-condition for long term preservation of and access to electronic records*).

Četvrta plenarna sjednica (*Preserving Communications for the Future/Common Features of Messages for Interoperability and Long Term Preservation*), bila je posvećena razmatranju politike dugotrajne zaštite informacija koje se razmjenjuju putem komunikacijskih sustava, posebno društvenih mreža, a jedino predavanje održao je Richard Jeffrey-Cook, predstavnik britanske konzultantske tvrtke In-Form Consult.

Usljebile su preostale tri paralelne sjednice i radionica. Četvrta po redu paralelna sjednica (*Living Together: From Records to Archives*) bavila se teorijskim i praktičnim pitanjima preuzimanja elektroničkih dokumenata u arhive. Svoja iskustva o tome prenijeli su Andrea Hänger, viša arhivistica iz Njemačkog saveznog arhiva (*Between standards and SherePoint*), Jan Dalsten Sorensen iz Danskog nacionalnog arhiva (*The Cloud and other challenges for long-term preservation of records*), te Filip Boudrez iz Gradskog arhiva Antwerpena (*Managing records. A practical approach*).

Peta paralelna sjednica (*Standards*) odnosila se na raspravu o normama na području upravljanja dokumentima. Hans Goutier, voditelj projekta pri nizozemskom Ministarstvu infrastrukture i okoliša, govorio je o implementaciji normi za upravljanje dokumentima u informacijske sustave. Martina Sindelar iz Europske komisije,

predstavila je novu europsku standardizacijsku strategiju, a Hans Hofman ispred Državnog arhiva Nizozemske i Međunarodnog arhivističkog vijeća, predstavio je normu *ICA-Req: Principles and functional requirements for records in electronic office environments*, te iznio njezinu povezanost sa specifikacijom Moreq2010 i drugim normama.

U posljednjoj paralelnoj sjednici (*Re-Using Data*), posvećenoj pitanjima ponovnog korištenja podataka, izlaganja su održali Tim Callister iz Državnog arhiva Velike Britanije (*Lascaux 2.0: retaining meaning & purpose for records in collaborative spaces*), Enric Staromiejski Torregrosa, predstavnik tvrtke Everis Group (*Impacts of public Sector Information Re-using /PSIR/ and Open Government Data /OGD/ on Records Keeping Information Models*), i Jens Hübel iz njemačke tvrtke Open Text (*MoReq2010 and CMIS: Combining two standards for advanced records management in business scenarios*). U navedenom bloku paralelnih sjednica, održana je i posebna radionica posvećena specifikaciji MoReq2010, a vodio ju je autor specifikacije Jon Garde.

Trećeg dana konferencije održane su tri plenarne sjednice. Prva od njih (*Data Protection&Interoperability*) bila je posvećena pitanjima interoperabilnosti i zaštite podataka, a izlaganje na navedenu temu održao je Peter Hustinx, European Data Protection Supervisor. U idućoj plenarnoj sjednici (*Data Sharing & The Cloud*) posvećenoj problematici razmjene podataka i „oblaka“, tj. smještanja podataka, programa i poslovnih procesa na internet, Ernst Steigeng iz Nizozemske predstavio je sustav e-CODEX (*e-Justice Communications via Online Data Exchange*) i usporedio ga sa specifikacijom Moreq2010.

U posljednjoj plenarnoj sjednici, Eric Ketelaar, tajnik DLM Forum sumirao je glavne rezultate i zaključke konferencije. Istaknuo je kako je konferencija donijela nove praktične pristupe i rješenja u upravljanju elektroničkim gradivom, ali i smjernice za budući rad DLM Forum. Zaključeno je kako DLM Forum mora nastaviti s izradom smjernica za korisnički orijentirana i najbolja praktična rješenja, na način da se osigura vjerodostojnost i autentičnost digitalnog znanja društva kako danas, tako i u budućnosti.

Istaknuto je kako u narednom razdoblju DLM Forum treba posebno razmatrati pitanja vezana uz preuzimanje elektroničkih dokumenata od stvaratelja u arhivske ustanove, poticati korištenje MoReq2 XML shema u zajedničkim pilot-projektima za interoperabilnost između sustava uredskog poslovanja i arhivskih informacijskih sustava, vrednovati utjecaje novih tehnologija na sustave uredskog poslovanja i informacijske sustave u arhivima u praksi, osigurati smjernice za razvoj vještina i kompetencija potrebnih za upravljanje elektroničkim gradivom, izraditi strategije utjecaja na one koji odlučuju o implementaciji sustava za upravljanje elektroničkim dokumentima, posebno izradom cost-benefit analiza te konačno, osmisliti i osigurati DLM članovima dobre primjere i konkretna rješenja za postupanje s elektroničkim dokumentima u praksi.